

EXPUNERE DE MOTIVE

Dezvoltarea unei economii nationale depinde, în buna masura, de evolutia societăților comerciale mari și puternice, cele care au suficienta forta să stimuleze cercetarea și inovarea, să dea de lucru unui număr important de salariați și să ofere contracte comerciale unui mare număr de întreprinderi mici și mijlocii existente în jurul lor. Functionând timp de mulți ani, într-un mediu inflationist și sub povara blocajului financiar, economia românească a avut de suferit de pe urma eficienței foarte reduse a companiilor mari, independente, cu capital de stat sau privat, ceea ce s-a tradus printr-o profitabilitate consolidată, în general, scăzută, în raport cu companiile similare europene. Totuși, în contextul diversificării raporturilor între agenții economici locali și al creșterii volumului de investiții străine, au apărut și în România, ca o realitate economică ce nu poate fi ignorată la nesfârșit din punct de vedere juridic, grupurile de societăți comerciale, cunoscute și sub denumirile de grupuri de societăți sau grupuri societare. Astfel, în decursul ultimului deceniu, au fost constituite sau achiziționate numeroase societăți comerciale care sunt, în prezent, filiale ale unor companii multinaționale, iar capitalul autohton a reușit de asemenea, să creeze grupuri societare, în diverse domenii de activitate, unele cu ramificații în străinătate.

Sub aspect legislativ, recunoașterea grupurilor de societăți a avut loc treptat, în special în directă relație cu procesul de implementare a acquis-ului comunitar (a se vedea Directiva a 7-a privind dreptul societăților comerciale).

Directiile de reglementare în acest domeniu au vizat următoarele:

a) sfera dreptului concurenței (Legea concurenței nr. 21/1996 și Regulamentul privind autorizarea concentrărilor economice);

b) sfera contabilă, în legătură cu cerința contabilă a consolidării conturilor (Ordinele Ministrului Finanelor Publice nr. 772/2000 și nr. 1827/2003);

c) sfera pieței de capital (Legea nr. 297/2004 și Regulamentele Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare);

d) sfera fiscală, care a recunoscut această realitate prin consacrarea noțiunii de persoane afiliate și impunerea respectării unor preturi de transfer între persoanele care intra sub incidența respectivei definiții;

e) domenii speciale ca domeniul bancar și cel al asigurărilor. În ciuda acestor evoluții legislative, se poate observa că aceste reglementări au ținut seama de conceptul de grup de societăți doar în vederea soluționării unor probleme specifice, fiecare domeniu de interes definind în mod propriu noțiunea de grup de societăți. Încă din cursul anilor '90, în mediul de afaceri autohton s-a simțit nevoia apariției unei legi a holdingului, care să reglementeze, sub multiple aspecte, asocierea mai eficientă a mai multor societăți comerciale care se subordonează unui același interes de afaceri. În esență, este vorba de o reglementare transversală a grupurilor de societăți care să ofere soluții pentru rezolvarea unor conflicte inerente funcționării unei societăți membre a respectivului grup și în același timp, să permită fluidizarea operațiunilor între societățile existente în cadrul grupului.

Din perspectiva istorică, apariția grupului de societăți comerciale și a holdingului a constituit o importantă inovație în materie de control corporativ, care a stimulat creșterea activității economice desfășurate de marile întreprinderi capitaliste și care a înlocuit, în practica economică modernă, societatea comercială independentă, de tip tradițional. Peste tot în economiile dezvoltate, dar și în cele cu ritm mare de creștere economică, se discută de organizarea afacerilor sub forma de societăți de tip holding. Marile grupuri economice și financiare ale lumii sunt holdinguri, care realizează cea mai mare parte a activității economice la nivel mondial. Din punct de vedere conceptual, grupul societărilor este un ansamblu de societăți comerciale cu personalitate juridică proprie, dar dependente sub aspect

economic, al controlului corporativ si al deciziilor strategice de societatea parinte. Exista societati de tip holding care desfasoara propria activitate economica, dar si asa-numitul holding pur, care are exclusiv rolul de a detine controlul corporativ la societatile membre si implicit, de a lua toate deciziile strategice la nivelul intregului grup. Desi holdingul este un organism economic unitar, existenta personalitatii juridice a societatilor membre cu posibilul corolar al existentei, la nivel de filiala a unor actionari minoritari terti de grup, impune gasirea unui echilibru intre interesele holdingului, ca asociat majoritar, si interesele societatii controlate de holding, cu respectarea in acelasi timp a drepturilor si intereselor asociatilor minoritari si respectiv, ale creditorilor.

Obiectivul prezentei propuneri legislative este reglementarea relatiilor existente in cadrul unui grup de societati, in vederea imbunatatirii premiselor de dezvoltare a companiilor care opereaza in Romania si deschiderii de noi oportunitati pentru crearea de holdinguri cu capital autohton sau strain, care sa poata concura cu succes, pe plan local, regional sau global, cu marile corporatii multinationale. Pornind de la conceptia asupra grupului societar ca o entitate economica integrata, prezenta propunere legislativa vizeaza atat introducerea unor norme care sa asigure o mai buna functionare a societatilor care apartin aceluiasi grup, cat si recunoasterea pentru acest tip de structură de afaceri, a unor avantaje de care sa profite partile direct implicate, ca si economia romaneasca in ansamblu.

Definirea termenilor de control, holding, filiala etc., precum si a conditiilor care trebuie indeplinite de catre societatile comerciale pentru a constitui o realitate economica viabila, organic integrata grupului societar

Deoarece, holdingul este entitatea economica care detine si administreaza titluri de participare ale filialelor, se impune in cazul său derogarea de la interdictiile legate de detinerea calitatii de asociat unic intr-o societate cu raspundere limitata. De asemenea, pentru simplificarea desfasurarii adunarilor asociatilor, intr-o societate din grup care are ca asociati alte societati membre ale aceluiasi grup societar, nu se mai justifica interzicerea de plano a incheierii unei conventii de vot si prin urmare, aceasta ar trebui permisa, sub conditia inregistrarii ei la oficiul registrului comertului in vederea protejarii tertilor.

Propunerea legislativa enumera activitatile pe care le poate desfasura un holding, in special acelea care au o legatura directa cu filialele. O atentie deosebita este acordata clarificarii modalitatilor de finantare intra-grup. Tinand cont de gradul de integrare a activitatilor societatilor membre la nivel de grup, se acorda expres posibilitatea utilizarii de imprumuturi sau garantii intre societatile membre si se prevad conditiile si limitele in care aceste operatiuni se pot efectua.

Recunoscandu-se in plan juridic realitatea economica a exercitarii unor strategii si politici comune in cadrul grupului societar, prin prezenta propunere legislativa se consacra posibilitatea instituirii, de catre organele statutare competente, de administratori comuni la nivelul unora sau a tuturor societatilor membre ale grupului. Pentru situatia in care administratorii nu sunt comuni, se introduc reguli cu respectarea carora administratorii necomuni pot participa la sedintele organelor de conducere ale altor societati membre, ale caror activitati se inrudesesc in practica, nu doar generic in cadrul grupului, dar si special in privinta unor operatiuni anume. Propunerea legislativă clarifica modul de exercitare a drepturilor decurgand din calitatea de asociat in contextul desfasurarii unor operatiuni comune pentru doua sau mai multe societati din grup sau in interes comun, fiind necesara introducerea in dreptul societar romanesc a notiunilor de interes comun si respectiv, operatiuni comune. De asemenea, luand in considerare faptul ca nu mai poate fi ignorata de catre lege existența, manifestata in exterior, a interesului de grup, sunt particularizate unele notiuni fundamentale cu care opereaza dreptul societar, respectiv interesul social si conflictul de interese al administratorului sau asociatului cu societatea pe care o conduce sau in care detine participatii. Astfel, propunerea legislativa stabileste principiul potrivit caruia in cadrul

sedintelor organelor statutare ale unei societati membre, administratorii respectiv asociatii societatii, care sunt administratori sau asociati si in alte societati ale grupului, vor putea participa la deliberare si vot cu privire la operatiunile comune sau de interes comun. In cadrul acelorasi sedinte, in cazul in care se dezbate o operatiune in care un administrator ori un asociat cunoaste ca are un interes contrar celui al societatii, administratorul sau asociatul respectiv va fi supus obligatiei de a ii instiinta despre aceasta pe ceilalti membri prezenti ai organului statutar si de a se abtine de la deliberare. Nerespectarea acestei obligatii atrage raspunderea persoanei respective pentru daunele produse societatii, daca, fara votul său, nu s-ar fi adoptat decizia respectiva. In plus, propunerea legislativă prevede in mod expres, modalitatea in care se poate exercita votul in cadrul organului statutar in care apare un astfel de conflict de interese, iar ceilalti membri ai organului statutar, eventual in minoritate, aleg sa sprijine o operatiune in care, separat de interesul societar, un membru are interes: in cazul abtinerii de la vot a administratorilor sau asociatilor care cunosc ca au interese contrare societatii, deciziile organului statutar se vor adopta prin luarea in considerare a unui cvorum special de prezenta si vot ce neglijeaza marja de participare la capitalul social a membrului interesat. Totodata, se permite incheierea unui acord de control intre holding si filiala, acord ale carui conditii si efecte sunt strict reglementate in propunerea legislativă. Se introduc mecanisme specifice de protectie a asociatilor si creditorilor filialei in baza unui acord de control, ce prevede raspunderea holdingului fata de filiala si fata de creditorii acesteia in cazul in care se evidentiaza un prejudiciu adus filialei sau respectivilor creditori, generat de instructiunile date de holding in baza respectivului acord.

Introducerea unui tip special de fuziune pentru cazul cand un asociat detine mai mult de 90% din capitalul social al unei societati comerciale (operatiune cunoscuta in legislatia europeana sub numele de "upstream merger")

Introducerea unor dispozitii fiscale care sa tina cont de cuantificarea consolidata a rezultatelor operatiunilor comerciale la nivelul intregui grup si sa fluidizeze operatiunile intre societatile membre ale grupului. Unul dintre obiectivele prezentei propuneri legislative este armonizarea Codului Fiscal cu legislatiile statelor membre ale Uniunii Europene, in special prin introducerea impozitarii rezultatului consolidat al grupului fiscal. O organizatie comerciala poate desfasura activitati in Romania prin intermediul mai multor societati, din motive economice bine intemeiate. In cazul in care nu exista un sistem care sa tina cont de conceptul de grupare fiscala, este posibil ca organizatia respectiva sa plateasca taxe chiar daca nu realizeaza profituri. Astfel, presupunand ca exista in Romania doua companii din acelasi grup, dintre care una face un profit de 100 de unitati, iar cealalta inregistreaza o pierdere de 100, rezultatul cumulat este 0, in schimb compania care are profit trebuie sa plateasca cota de 16% de impozit. In plus, fiecare societate trebuie sa depuna declaratii separate de impozit pe profit si taxa pe valoare adaugata, fara a exista posibilitatea unor declaratii financiare consolidate. Luarea in considerare a conceptului de grup fiscal ar duce la neaplicarea impozitului, reflectand insa situatia care ar fi rezultat din existenta unei companii unice. Prezenta propunere legislativa introduce notiunile de grupuri fiscale in scopurile aplicarii impozitului pe profit si a taxelor indirecte.

Aceasta va duce la beneficii atat pentru autoritatile fiscale (simplificarea procedurilor de depunere a declaratiilor fiscale), cat mai ales pentru investitori (eliminarea distorsiunilor cauzate de imposibilitatea compensarii pierderilor cu profiturile in cadrul grupului, eliminarea TVA-ului asupra tranzactiilor intra-grup).

Introducerea unor dispozitii de dreptul muncii care sa permita atat societatilor din grup, cat si salariatilor, sa beneficieze de avantajele oferite de nivelul ridicat de integrare a activitatilor din grup

Pornind de la premisa ca grupul societar este un grup de societati integrate care urmaresc obiective economice comune, se constata ca realizarea acestor obiective ar putea fi pusa in primejdie in cazul in care anumite reglementari de dreptul muncii sunt aplicate rigid. De aceea, se impune atenuarea acestor reglementari prin considerarea societatilor din grup ca un singur angajator fata de care salariatii au obligatie de neconcurenta si confidentialitate. In plus, activitatea economica a societatilor din grup ar putea fi flexibilizata prin stabilirea unor reguli speciale in ceea ce priveste locul de exercitare a muncii in baza contractului de munca existent.

Impactul socio - economic al propunerii legislative

1. Impactul macroeconomic

Legea holdingurilor va face din Romania o jurisdictie de holding. Adoptarea ei ar reprezenta o dovada clara de ridicare a nivelului calitativ al legislatiei nationale in domeniul dreptului societar catre nivelul avansat al tarilor membre ale Uniunii Europene si ar constitui un important pas inainte spre constituirea de holdinguri in cadrul pietei unice la care sa participe si societatile cu capital romanesc, ceea ce va inscrie Romania in contextul globalist descris anterior.

2. Impactul asupra mediului de afaceri

Instituirea si aplicarea legii holdingului va conduce la eficientizarea si fluidizarea afacerilor derulate de operatorii economici din tara si va atrage formarea de holdinguri cu capital romanesc sau strain, contribuind astfel la imbunatatirea mediului de afaceri local si la sporirea interesului investitorilor straini.

Ca urmare a parcurgerii unor procese de fuziune si/sau achizitie, o serie de IMM-uri cu capital autohton s-ar putea constitui in holdinguri, beneficiind astfel de cresterea cifrei de afaceri, a puterii de negociere in relatiile cu furnizorii si creditorii sau de formare si promovare a brandurilor proprii etc. Exista in prezent, o miscare la nivelul IMM-urilor romanesti, care constientizeaza necesitatea asocierii lor sub forma de grup societar, mai ales in contextul de criza economica severa in care ne aflam.

3. Impactul social

Intr-o prima faza, cea a reorganizarii companiilor in holdinguri, a fuziunilor si/sau achizitiilor etc. aplicarea acestei legi ar putea conduce la cresterea somajului in Romania, dar pe termen mediu si lung, efectul va fi unul benefic sub aspectul angajarii fortei de munca.

Pentru considerentele de mai sus, am elaborat prezente Propunere legislativă privind holdingurile.

Inițiatori:

Dl. Dan Mircea Geoană - senator,

Dl. Constantin Niță - deputat